

Cofnodion

Pwyllgor Craffu ar Berfformiad – Lleoedd a Materion Corfforaethol

Dyddiad: Dydd Llun, 28 Chwefror 2022

Amser: 4.00 yp

Bresennol: Cyngorwyr J Cleverly (Cadeirydd), M Al-Nuaimi, Y Forsey and J Richards

Yn bresennol: Cyngorydd Jane Mudd (Arweinydd y Cyngor), Tracey Brooks (Pennaeth Buddsoddiad Adfywio a Thai), Matt Tribbeck, Neil Barnett (Swyddog Llywodraethu) and Louise A Thomas (Swyddog Llywodraethu)

Ymddiheuriadau: Cyngorwyr G Berry, I Hayat, M Kellaway, M Linton and M Whitcutt

1 Ymddiheuriadau

Cyngorwyr Martyn Kellaway, Graham Berry and Mark Whitcutt.

2 Datgan diddordeb

None.

3 Cofnodion y Cyfarfod Diwethaf

Cymeradwywyd cofnodion y cyfarfodydd a gynhaliwyd ar 24 Ionawr 2022 fel cofnod gwir a chywir.

4 Strategaeth Adfer - Adroddiad Diweddarau

Gwahoddedigion:

- Cyngorydd Jane Mudd – Arweinydd y Cyngor
- Tracey Brooks – Pennaeth Adfywio, Buddsoddi a Thai
- Matt Tribbeck – Rheolwr Adfywio

Rhoddodd yr Arweinydd drosolwg byr o'r adroddiad gerbron y Pwyllgor. Roedd y pandemig wedi dwysáu'r angen i ganolbwyntio ar ganlyniadau i bobl a oedd yn hyrwyddo gwydnwch a chynaliadwyedd, yn hytrach na chanolbwyntio ar dwf yn unig. Dywedodd fod y Cyngor wedi gwneud llawer o waith i alinio amcanion ein strategaeth twf economaidd ag adferiad tra'n sicrhau'r ffordd orau o ganolbwyntio ar yr economi wrth symud ymlaen. Roedd targedau a blaenoriaethau wedi'u pennu ac roeddem wedi gallu dosbarthu symiau sylweddol o arian drwy ryddhad ardrethi a chynlluniau grant amrywiol. Roedd hyn wedi golygu ymdrech enfawr ar draws nifer o Feysydd Gwasanaeth.

Roedd ymateb economaidd Casnewydd i'r pandemig hefyd wedi dibynnu ar gydweithio â phartneriaid i ddod o hyd i'r atebion mwyaf arloesol, ac roedd busnesau'n rhan o benderfyniadau a oedd yn effeithio ar grwpiau fel AGB Casnewydd. Roedd cydweithredu yn

parhau i fod yn allweddol i gyflawni Amcanion Llesiant y Cyngor o ran gwella sgiliau, canlyniadau addysgol a chyfleoedd cyflogaeth. Rhai o'r camau gweithredu pwysig hyd yma oedd sicrhau dros £15m o fframwaith Trawsnewid Trefi Llywodraeth Cymru, ac roedd rhai prosiectau sylweddol wedi symud ymlaen megis adfer Arcêd y Farchnad ac ailddatblygu'r farchnad dan do.

Sefydlwyd y Grŵp Eiddo Gwag, grŵp amlddisgyblaethol a arweiniwyd gan y gwasanaeth Adfywio, Buddsoddi a Thai, a'i nod oedd sicrhau bod eiddo gwag allweddol yn cael eu hailddefnyddio neu eu dymchwel yn y Ddinas. Yn 2020, cymerodd swyddogion ac aelodau etholedig ran mewn sesiynau hyfforddi a hwyluswyd gan Lywodraeth Cymru ar sut i fynd i'r afael ag eiddo gwag hirdymor drwy gamau gorfodi. Roedd cynllun gweithredu, ers iddo gael ei gymeradwyo gan Lywodraeth Cymru, bellach wedi dechrau cael ei roi ar waith a oedd yn targedu eiddo penodol, problemus yn y ddinas.

Bu Cyngor Casnewydd hefyd yn cefnogi sefydliadau i wneud cais i Gronfa Adnewyddu Cymunedol Llywodraeth y DU. Galluogodd hyn sefydliadau a grwpiau lleol i gael mynediad at gyllid gwerth hyd at £3 miliwn o bunnoedd i gyflawni cynlluniau amrywiol yn canolbwyntio ar fuddsoddi mewn sgiliau, busnesau lleol a chymunedau tra'n cefnogi pobl i mewn i gyflogaeth. Bu 7 cais yn llwyddiannus a dyfarnwyd cyllid iddynt, a byddent yn canolbwyntio'n bennaf ar sgiliau, cyflogaeth ac adnewyddu ardaloedd yng Nghasnewydd, ac addysg drydyddol. Mewn cais llwyddiannus i'r gronfa hon gwelwyd rhaglen i gysylltu pobl ifanc yng Nghasnewydd ag amrywiaeth o gyfleoedd gyrfa yn y sector sgrin, darparu lleoliadau a chyfleoedd profiad gwaith i fyfyrwyr Coleg Gwent a chreu cysylltiadau cryf, parhaus rhwng addysg yng Nghasnewydd, cyflogwyr y sector sgrin. a sefydliadau a Gyrfa Cymru. Hefyd,

Dyweddodd y Pennaeth Adfywio, Buddsoddi a Thai fod y strategaeth adfer yn yr adroddiad gwreiddiol roedd y Cyngor mewn sefyllfa dda ar gyfer y sefyllfa yr ydym ynnddi ar hyn o bryd. Roedd y Cynllun Datblygu Lleol newydd yn ymgorffori'r angen i sicrhau bod y datblygiadau cywir yn y lle iawn. Rhoddodd gyfle i ailedrych ar sut y byddai Casnewydd yn tyfu yn y dyfodol ac er nad oedd yn broses gyflym, byddai'n darparu cyfleoedd ymgysylltu sylweddol. Ni fyddai hyn ar ei ben ei hun gan ein bod wedi gweithio'n agos gyda nifer o bartneriaid megis AGB Casnewydd a phartneriaethau rhanbarthol a bu hyn yn ein galluogi i achub ar y cyfleoedd a ddaeth i'n rhan.

Amlygodd y Rheolwr Adfywio rywfaint o'r gefnogaeth ariannol a roddwyd i fusnesau yn ystod y cyfnod hwn. Roedd cyfanswm o 3233 o fusnesau wedi cael cymorth a rhoddwyd cymorth i 74 o fusnesau newydd. 350mae ffurflenni mynegi diddordeb wedi'u derbyn ar gyfer y Gronfa Datblygu Busnes a £100,000 wedi'i ddyfarnu hyd yma. Roedd cyflwyno rhyddhad ardrethi a chymorth grant i fusnesau wedi gweld 7312 o grantiau'n cael eu darparu ar draws y 4 grant Treth Busnes Covid ar gyfanswm o £46,785,201.00 ac roeddent wedi prosesu Rhyddhad Ardrethi Busnes Estynedig Covid o £20,004,058.24 ar gyfer cyfanswm o 1411 o fusnesau.

Gwahoddodd y Cadeirydd sylwadau a chwestiynau gan yr Aelodau

- Croesawodd aelod yr adroddiad a dywedodd ei bod yn ymddangos bod yna ragdybiaeth o frwdfrydedd gan fasnachwyr gyda busnesau bach yn arbennig yn meddiannu unedau busnes ledled y Ddinas, a oedd yn arwydd i'w groesawu o adferiad.
- Gofynnodd yr aelodau am y sianeli cyfathrebu rhwng busnesau lleol a'r Cyngor.

Atebodd yr Arweinydd a'r Rheolwr Adfywio fod lefel uchel o gyfathrebu dwy ffordd gyda busnesau bach ledled y Ddinas. Roedd gennym gynrychiolaeth ar nifer o grwpiau ac ymgysylltwyd â gweithwyr llawrydd gan ofyn sut y gallem eu cynorthwyo, gan ystyried unrhyw adborth a ddarparwyd. Dosbarthodd y tîm Cymorth Busnes gylchlythyr hefyd, a oedd wedi bod yn hanfodol yn ystod y pandemig. Roeddem yn aelodau o glybiau busnes ac roedd ein gwefan sy'n ymroddedig i fusnes hefyd yn arf pwysig wrth ymgysylltu.

- Holodd aelod sut yr oeddem wedi amddiffyn y Cyngor rhag hawliadau twyllodrus am grantiau Cymorth Busnes yn ystod y pandemig. Cadarnhaodd y Pennaeth Adfywio, Buddsoddi a Thai fod y tîm a oedd yn prosesu ceisiadau am gymorth grant wedi bod yn hynod ddiwyd yn gwneud yr holl wiriadau angenrheidiol. Er bod pobl yn ysu am gymorth ariannol ar unwaith, fe wnaethom geisio gweithio'n gyflym tra'n sicrhau bod gwiriadau cadarn yn cael eu cynnal. Ni ddyfarnwyd unrhyw grantiau heb yr holl waith papur angenrheidiol ac roeddem yn hyderus bod gennym weithdrefnau cryf ar waith i atal twyll.
- Canmolodd aelod y gwydnwch a ddangoswyd yn y maes busnes wrth barhau i gefnogi busnesau bach dros y 2 flynedd flaenorol. Yna gofynnodd yr aelod am ragor o wybodaeth am y Grŵp Eiddo Gwag.

Mewn ymateb, dywedodd yr Arweinydd mai'r aelodau etholedig y cyfeiriwyd atynt yn yr adroddiad oedd y Cabinet a'u bod wedi derbyn hyfforddiant ar y cyd gyda swyddogion i archwilio pa opsiynau oedd ar gael i fynd i'r afael â mater eiddo gwag neu adfeiliedig. Un o'r tai oedd yr hen TJs yn Clarence Place ac roedd eiddo arall yn ward Stow Hill newydd fynd i arwerthiant. Dywedodd y Pennaeth Adfywio, Buddsoddi a Thai fod gan y grŵp restr flaenoriaeth o 6 eiddo i ganolbwyntio arnynt gyda'r nod yn gyntaf i annog y perchnogion i weithio gyda'r Cyngor i chwilio am atebion. Nid gorchymyn prynu gorfodol oedd yr unig opsiwn, roedd pwerau gorfodi yn ddewis arall, ynghyd â chyllid grant i annog ailddfyddio.

- Gofynnodd yr Aelodau am ffyniant yn y dyfodol a sut y byddem yn manteisio i'r eithaf ar sicrhau mewnfuddsoddiad.

Soniodd yr Arweinydd am ein llwyddiannau hyd yma megis Monks Ditch, cydweithrediad Llywodraeth Cymru gyda'r Celtic Manor Group a buddsoddiad yn y Ganolfan Gynadledda Ryngwladol ond pwysleisiodd y byddem yn parhau i wthio ymlaen i sicrhau mewnfuddsoddiadau. Roeddem yn gallu gwneud hyn drwy ein partneriaethau fel Bargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd, a'r buddsoddiad sylweddol cyntaf oedd £37m i'r gwaith Compact Lled-ddargludyddion yng Nghasnewydd ochr yn ochr â'r ganolfan ddata fwyaf yn Ewrop sydd wedi'i lleoli yma hefyd. Wrth symud ymlaen roedd hefyd yn bwysig canolbwyntio ar les economaidd y rhanbarth cyfan a thu hwnt. Roedd llwyddiant yn dibynnu ar yr hyn a wnaethom mewn partneriaeth,

Mewn ymateb i gwestiwn am gynigion adleoli'r Brifysgol a Choleg Gwent yng Nghanol y Ddinas, dywedodd yr Arweinydd fod hyn, ynghyd â'r Ganolfan Llesiant Genedlaethol, yn cynrychioli £100M o fuddsoddiad sector cyhoeddus yn dod i Ganol y Ddinas, a oedd i'w groesawu'n fawr. Roedd y Brifysgol yn datblygu arbenigedd sylweddol mewn seiberddiogelwch a'r gwaith trosglwyddo gwybodaeth yr oedd y brifysgol yn ei wneud ar interniaethau a busnesau â chymorth. Roedd gan Gasnewydd glwstwr cryf iawn o fusnesau bach yn dechrau cronni yma a denwyd contractau sylweddol ac roeddem yn awyddus i gefnogi'r Brifysgol yn yr agwedd hon. Byddai dod â'r holl wybodaeth honno ynghyd yng nghanol canol ein dinas yn ein helpu i adeiladu cadernid economaidd ar gyfer y dyfodol.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Arweinydd a'r swyddogion am fynychu

Casgliad - Sylwadau i'r Cabinet

Nododd y Pwyllgor y Cynllun Rheoli Carbon - Adroddiad Monitro Cynnydd a chytunwyd i anfon y cofnodion at y Cabinet fel crynodeb o'r materion a godwyd. Roedd y Pwyllgor yn dymuno gwneud y sylwadau a ganlyn i'r Cabinet:

- Diolchodd Aelodau'r Pwyllgor i'r Arweinydd a'r uwch swyddogion am fynychu a chanmolwyd ymrwymiad a gwaith y maes gwasanaeth. Nododd yr Aelodau ein bod, ar ôl dwy flynedd o aflonyddwch difrifol oherwydd y pandemig, wedi dangos gwytnwch fel cyngor ac fel dinas mewn perthynas ag adfywio a thwf economaidd a dylid cydnabod hyn. Canmolodd yr

Aelodau hefyd uchelgais a thrawsnewidiad rhagorol y Farchnad Dan Do, yr ymwelodd cwpl o Aelodau'r pwyllgor ag ef yr wythnos diwethaf.

- Roedd yr aelodau'n falch o glywed bod gan y Cyngor gyfathrebu da gyda busnesau lleol, a dywedodd ei bod yn bwysig bod cyfathrebu dwy ffordd da a'r gobraith yw y bydd rhywfaint o'r cyswllt cynyddol oherwydd y pandemig yn parhau wrth i ni geisio gwella.
- Gwnaeth yr aelodau sylwadau ynghylch tudalen 31 o'r pecyn adroddiadau, Cymudo Mewnranbarthol Casnewydd a dywedwyd y byddai'n ddiddorol gwybod sut mae'r teithiau hyn yn cael eu gwneud - car, bws, trên, beic ac ati a gallu cymharu hyn â 2020, 2021. Mae'r Pwyllgor yn meddwl hyn. dylid olrhain data fel y gallwn weld a ydym yn gwneud cynnydd o ran cynyddu teithio cynaliadwy.
- Roedd yr aelodau'n falch o weld cynnydd gyda'r Grŵp Eiddo Gwag, sydd wedi gwella ers cyn y pandemig. Nododd yr Aelodau hefyd eu hapusrwydd gyda llwyddiannau'r academi ieuencid, a gofynnwyd a allai'r pwyllgor gael rhestr o'r cyflawniadau a wnaed gan yr academi ieuencid megis a ydynt yn mynd i gyflogaeth neu'n mynd i addysg uwch.
- Roedd yr adroddiad yn atal yn fyr fod yn rhaid i'r Cyngor fanteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd ar gyfer dod â mewnfuddsoddiad i'r ddinas a gwneud y mwyaf ohonynt. Gofynnodd y Pwyllgor am ragor o fanylion ynghylch sut y gallwn gyflawni'r ddau nod hyn yn sgil y pandemig. Siaradodd yr Aelodau hefyd am bwysigrwydd cyfathrebu dwy ffordd da rhwng busnesau a gobeithio y bydd rhywfaint o'r cyswllt cynyddol oherwydd y pandemig yn parhau wrth i ni geisio gwella.

5 Cynllun Rheoli Carbon – Monitro Cynnydd

Gwahoddedigion:

- Cynghorydd Jason Hughes – Aelod Cabinet dros Ddatblygu Cynaliadwy
- Ross Cudlip – Rheolwr Lleihau Carbon

Cyflwynodd yr Aelod Cabinet dros Ddatblygu Cynaliadwy yr eitem gan nodi mai dyma oedd ystyriaeth gyntaf y Pwyllgor o Gynllun Rheoli Carbon y Cyngor 2018-2022. Cydnabu'r heriau sydd o'n blaenau a dywedodd ein bod wedi adeiladu sylfaen gref ac y gallem fod yn falch o'n cyflawniadau hyd yma. Rhoddodd y Rheolwr Lleihau Carbon gyflwyniad Powerpoint yn nodi gweledigaeth, cenhadaeth, amcanion a strategaeth y Cyngor ar gyfer lleihau carbon o 2018 tan 2022 a thu hwnt.

Y pwyntiau allweddol a amlygwyd oedd:

- Targed y CMP yn y pen draw yw bod y Cyngor yn cyflawni Carbon Niwtral erbyn 2030 gyda chynlluniau yn rhedeg o 2018-2022, 2022-2026 a 2026 tan 2030.
- Anelu at fod yn sefydliad cyfrifol yn fyd-eang drwy ddatgarboneiddio ein hadeiladau, ein fflyd a'n gweithrediadau tra'n lleihau ein costau a'n heffaith amgylcheddol er budd cenedlaethau'r dyfodol.
- Cynnydd yn erbyn 5 amcan allweddol :-
 - Lleihau cyfanswm allyriadau carbon yn yr amserlen fyrraf bosibl - Ar hyn o bryd o flaen y targed
 - Gwneud ein hadeiladau yn fwy ynni-effeithlon a gwella cysur defnyddwyr -Mae atal drafftiau a goleuadau newydd wedi gwella cysur defnyddwyr mewn rhai adeiladau. Bydd hyn yn cael ei ailadrodd ar draws yr ystâd gyfan.
 - Lleihau cyfanswm ein galw am ynni a'n dibyniaeth ar ynni wedi'i fewnforio trwy ddefnyddio dulliau cynhyrchu ynni adnewyddadwy ar y safle – cynhyrchwyd 7% o'r trydan a ddefnyddiwyd gennym yn 2020/21 o baneli solar PV ar ein to. Yn y dyfodol bydd angen i ni uchafu'r gyfran hon.

- Lleihau ein teithiau busnes, ein defnydd o danwydd a throsglwyddo ein fflyd i gerbydau trydan neu gerbydau tanwydd amgen - Mae'r holl fetrigau hyn yn cael eu datblygu wrth i ni symud i gynadledda fideo a fflyd drydan.
- Pan fydd cyfleoedd yn codi, ymgysylltu â sefydliadau allanol sy'n gweithio i leihau allyriadau carbon yn ardal Casnewydd a'u cefnogi - Rydym wedi cefnogi ysgolion esgobaethol gyda gosodiadau solar cymunedol ac wedi ymgysylltu â sefydliadau sector cyhoeddus eraill ar ystod o faterion.

Yna gofynnodd yr Aelodau i'r canlynol:

- Dywedodd yr Aelodau ei bod yn braf bod gennym swydd benodol fel Rheolwr Lleihau Carbon ar gyfer y mater pwysig iawn hwn. Yna gofynnwyd y byddai angen rhywfaint o wrthbwysio er mwyn sicrhau gostyngiad o 100% mewn allyriadau carbon. Sut y gellid cynnal y gostyngiad bob blwyddyn?

Ymatebodd y Rheolwr Lleihau Carbon nad oedd y lefelau gostyngiad yn llinol ond yn hytrach yn ostyngiad bob blwyddyn. Roeddem bellach yn y cam o ddarparu ôl-ffitiau ar gyfer ein hadeiladau a oedd â'r defnydd mwyaf a byddai hyn yn rhoi syniad rhesymol inni o'r mesurau y gallem eu cymryd i gyflawni gostyngiadau bob blwyddyn. Yr uchelgais oedd cael gwared â chymaint o ddefnydd o nwy o'n hystâd fel y byddem yn gallu dod â thrydan di-garbon i mewn yn ei le.

- Pe bai ein colofnau goleuadau stryd yn LED ac a oedd unrhyw grantiau ar gael ar gyfer gosod paneli solar domestig?

Eglurodd y Rheolwr Lleihau Carbon nad oedd gan bob colofn goleuo ffitiadau addas ar gyfer goleuadau LED ond bod mwyafrif helaeth ein stoc bellach yn oleuadau LED. O ran paneli solar, nid oedd grantiau ar gael bellach, ond roedd deiliaid tai â phaneli solar wedi'u gosod yn gallu gwerthu eu hynni yn ôl i gyflenwyr ac adennill costau gosod yn y ffordd honno.

- Gofynnodd aelod am y defnydd o bympiau gwres yn lle boeleri nwy ac ymarferoldeb hyn mewn cartrefi.

Esboniodd y Rheolwr Lleihau Carbon fod gan lawer o ystâd y Cyngor le yn gyffredinol ar gyfer offer pwrp gwres megis ar do adeiladau neu ar dir safleoedd presennol. Er y gallai rhai o'r rhain fod yn osodiadau gweddol gymhleth sy'n cymryd gwres o'r amgylchedd y tu allan, ar gyfer eiddo domestig gallai'r rhain fod o'r ddaear neu ddŵr a allai fod yn llawer mwy anamlwg.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Swyddogion am eu cyfraniad a'u hymatebion i gwestiynau'r Aelodau.

Casgliad - Sylwadau i'r Cabinet

Nododd y Pwyllgor y Cynllun Rheoli Carbon - Adroddiad Monitro Cynnydd a chytunwyd i anfon y cofnodion at y Cabinet fel crynodeb o'r materion a godwyd. Roedd y Pwyllgor yn dymuno gwneud y sylwadau a ganlyn i'r Cabinet:

- Diolchodd y Pwyllgor i'r swyddogion am fynychu a chanmolodd y cyflwyniad manwl gywir a gwybodaeth. Roedd yr aelodau'n hapus gyda'r wybodaeth a dderbyniwyd yn y Cynllun Rheoli Carbon a'r cynnydd sydd wedi'i wneud yn erbyn y targedau. Canmolodd yr Aelodau hefyd yr uchelgais a'r dyhead i'r ddinas fod yn garbon niwtral erbyn 2030.
- Roedd y Pwyllgor hefyd yn dymuno mynegi ei bleser o benodi Rheolwr Lleihau Carbon fel bod Aelodau a swyddogion yn gallu cael cyngor yn rhwydd.

Daeth y cyfarfod ben am 5.29 yp